

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ "ДІАЛОГ КУЛЬТУР" У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглянуто можливості використання педагогічної технології "діалог культур" у процесі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови, запропоновані форми та методи технології.

Проблеми пошуку засобів, які забезпечують формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах нової мовної політики, реформування вищої педагогічної освіти в Україні знаходяться в центрі уваги вітчизняних і зарубіжних учених.

У педагогічній літературі останніх років приділяється багато уваги розробці інноваційних технологій навчання і виховання [1; 2; 3; 4].

Метою статті є розробка педагогічної технології "діалог культур" як засобу формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови.

Ґрунтуючись на аналізі різнобічних підходів до цієї проблеми розкриття особистісних функцій учителя в процесі суб'єкт-об'єктної взаємодії, оволодіння необхідним обсягом знань, умінь та навичок для подальшої практичної діяльності, до наукової оптимальної організації процесу підготовки вчителя ВНЗ, формування його професійної компетентності, вчені визначають технологію навчання наступним чином:

Технологія навчання – послідовність операцій і процедур, які складають у сукупності цілу дидактичну систему, реалізація якої в педагогічній практиці призводить до досягнення конкретних цілей навчання і виховання за оптимально короткі терміни з найменшою витратою педагогічних сил та засобів. У статті ми будемо говорити про використання педагогічних технологій формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови у соціокультурному аспекті.

У межах такого підходу педагогічна технологія навчання є культурним поняттям, яке пов'язане з новим педагогічним мисленням і професійною діяльністю вчителя, з одного боку, й інтелектуальною переробкою загальноосвітніх, культурних і соціально значущих якостей і здібностей підростаючого покоління – з іншого.

У світлі формування професійної соціокультурної компетентності (ПСКК) під педагогічною технологією навчання ми розуміємо проектування педагогічної діяльності вчителя щодо відбору соціокультурного матеріалу, приведення в систему форм і методів формування соціокультурної компетенції (СКК) учнів і послідовної практичної реалізації проекту майбутнього формування соціокультурної компетенції, який сприяє розвитку мислення вчителя як особливого соціокультурного феномена, актуалізації його смислотворчої діяльності і формування його професійної компетентності. У цьому проявляється контрибутивний характер педагогічної технології.

Учені підкреслюють, що будь-яка педагогічна технологія повинна задовольняти основні методичні вимоги:

- мати наукову базу;
- спиратися на певну наукову концепцію;
- науково обґрунтовувати навчальні цілі;
- володіти ознаками системи: проектувати логіку процесу, взаємозв'язок усіх частин, узагальнення.

Таким чином, будь-яку педагогічну технологію можна розділити за принципом спрямованості на: 1) навчальний процес; 2) особистість учителя; 3) особистість учня [1].

Темою нашого дослідження є педагогічна технологія "діалогу культур", а її спрямованість має соціокультурний характер (див. рис. 1.1.).

Ми спробували виявити роль педагогічної технології "діалог культур" у становленні вчителя іноземної мови як провідника іншомовної культури і дійшли висновку, що володіння вчителем подібною педагогічною технологією полегшує, мінімізує, раціоналізує його педагогічну працю, дозволяє науково, у вигляді системи, представити проект майбутнього процесу формування соціокультурної компетенції, реалізувати гуманістичний, соціокультурний, диференційований підходи до навчання, побудувати умови вибору студентами стратегій власної педагогічної діяльності з формування соціокультурної компетенції учнів, а також сприяти оволодінню учителем професійними функціями (пізнавальною, контрольною, проєктивною, рефлексивною та ін.).

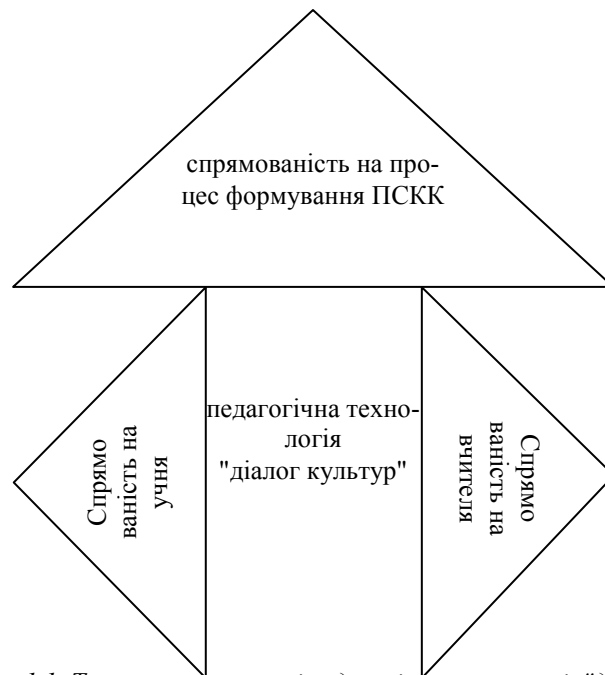
Виходячи з логіки педагогічного процесу з формування ПСКК, можемо теоретично запропонувати наступну структуру педагогічної технології "діалог культур":

- **пріоритетні цілі**, на які орієнтується викладач вузу (підготовка професіонала-лінгвіста і педагога, компетентного в наукових психолого-педагогічних і предметних знаннях, здатного творчо здійснювати власну, іншомовну, професійно-методичну діяльність);
- **організація навчального матеріалу (зміст навчання)** (відбір і структурування найбільш значущого інтегрованого мовного, соціокультурного, психолого-педагогічного і методичного матеріалу, який спрямований на розкриття особистості майбутнього вчителя іноземної мови, його творчого потенціалу, формування професійної компетентності, включаючи ПСКК);

– **вибір форм, методів і засобів організації процесу формування професійної компетентності** (лекція, семінар, спецкурс, відеоурок, аудіоурок, рольові ігри, психодрами, дискусії, професійно-педагогічні ситуації, лінгвопедагогічні СК задачі, самостійна позаурочна робота, моніторинг, колоквиум, корекція тощо).

- конструювання процесу формування ПСКК
- постановка реальних цілей формування ПСКК
- відбір, дозування та структура соціокультурних засобів навчання
- застосування нетрадиційних методів і форм навчання ПСКК
- організація самостійної діяльності на самовдосконалення ПСКК

- наявність соціокультурної атмосфери, яка сприяє міжкультурному спілкуванню
- створення педагогічної взаємодії – мовленнєве партнерство при формуванні СКК
- формування СКК на основі поетапного формування соціокультурних навичок та вмінь

- наявність професійно-значущих якостей та здібностей учителя, необхідних для формування СКК учнів
- створення атмосфери співробітництва
- набуття педагогічної майстерності

Рис. 1.1. Типи спрямованості педагогічної технології "діалог культур"

Педагогічна технологія "діалог культур" є необхідним, гарантованим механізмом формування ПСКК, теорією проектування, реалізації й оцінювання всього навчального процесу з формування професійної компетентності, засвоєння знань, накопичення особистісного досвіду творчої діяльності, розкриття особистісних потенціалів і функцій студента і формування його професіоналізму.

Ми вважаємо, що підготовка студентів до ефективного використання педагогічної технології "діалог культур" у школі вимагає дотримання наступних умов при організації навчального процесу у вузі: 1) збагачення студентів знаннями сучасних інноваційних технологій навчання порівняно з традиційним навчанням; 2) кооперативне володіння студентами алгоритмами застосування педагогічної технології "діалог культур", надання студентам права вибору технології, форм і методів під час проведення занять у школі; 3) організація відповідної структури занять із застосуванням педагогічної технології "діалог культур" навчання і побудови позитивної мотивації у студентів у процесі засвоєння ними умінь і навичок застосування цих технологій; засвоєння інтегрованих форм знань з дидактики і власних методів; 4) формування поняття технології "діалог культур", виділення найефективніших моментів; 5) розвиток творчих здібностей майбутнього педагога; 6) формування готовності до самоосвіти, побудови психологічно-сприятливого розвиваючого, творчого середовища на заняттях у ВНЗ.

Метою педагогічної технології "діалог культур" є засвоєння професійно важливих педагогічних, методичних категорій, таких як: "діалог культур", "соціокультурна освіта", "соціокультурна компетенція", "іншомовне спілкування", "рольовий партнер", "професійно-педагогічна соціокультурна ситуація" і т.д. – та формування дидактичних умінь приймати елементарні рішення в різних професійно-педагогічних соціокультурних ситуаціях.

Як засіб педагогічної технології, діалог культур можна використовувати у навчально-педагогічній соціокультурній ситуації самопізнання і самовираження через спілкування з викладачами, одногрупниками, знайденими

ня сенсу в навчанні іншомовної культури, проблемні лекційно-дискусійні заняття, творчі лінгво-педагогічні презентації, відеотренінги.

Основною формою реалізації технології "діалог культур" є міні-лекції різного типу з соціокультурною орієнтацією.

Таким чином, на кожному етапі формування професійної компетентності майбутнього вчителя педагогічна технологія "діалог культур" буде мати певні форми та засоби, які сприяють цілеспрямованому формуванню професійної компетентності майбутнього вчителя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Козакова М.Р. Пути оптимизации усвоения студентами научных понятий (на примере изучения психологии) // Студент на пороге XXI века: Монография. – М.: Издательство УДН, 1990. – 152 с.
2. Левова Г.А. Формирование готовности студентов к продуктивной профессиональной реализации. – Автореф. дис... канд. пед. наук. – Тольятти, 2003. – 22 с.
3. Ломакина О.Е. Формирование профессиональной компетентности будущего учителя: Дис. ... канд. пед. наук. – Волгоград, 1998. – 200 с.
4. Маркова А.К. Психология профессионализма. – М., 1996. – 308 с.

Матеріал надійшов до редакції 16.04.2005 р.

Калинин В.О. Использование педагогической технологии "диалог культур" в процессе подготовки будущего учителя иностранного языка.

В данной статье рассматриваются возможности использования педагогической технологии "диалог культур" в процессе подготовки будущего учителя иностранного языка, предложены формы и методы технологии.

Kalinin V.O. The usage of pedagogical technique "dialogue of cultures" in the future English teacher training.

The article deals with the possibilities of using pedagogical technique "dialogue of cultures" in the future English teacher training; forms and methods of this technique are suggested.